

PROGRAMSKA LINIJA ZA PRUŽANJE MENTORING USLUGA

Uvod

Mentoring je sveobuhvatan i relativno dug proces podrške preduzećima (privrednim društvima) i preduzetnicima sa ciljem podržavanja nesmetanog razvoja i smanjenja broja neuspješnih preduzeća i preduzetnika. Mentoring predstavlja zajednički rad mentora i preduzeća/preduzetnika u cilju prevazilaženja trenutne situacije i nalaženja najpovoljnijih rješenja za buduće poslovanje. Sam proces predstavlja određeni broj sati koji stručno lice-mentor sprovodi u direktnom kontaktu/radu sa vlasnikom preduzeća/preduzetnikom.¹

Mentoring čini skup sljedećih usluga:

- Dijagnostifikovanje - analiza trenutne situacije u preduzeću, odnosno kod preduzetnika;
- Pomoć u pripremi razvojnih aktivnosti/planova i njihovoj implementaciji, kako bi se dostigli što bolji poslovni rezultati;
- Savjetovanje i koordinacija aktivnosti usmjerenih na pristupanje fondovima, vladinim programima podrške razvoju biznisa, novim tehnologijama, konsultantskim uslugama, itd.;
- Pomoć u pronalaženju poslovnih partnera i uspostavljanju poslovne saradnje.

1. CILJ

Cilj Programske linije za pružanje mentoring usluga je **besplatna nefinansijska podrška** za mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnike koji se bave proizvodnjom ili pružanjem usluga.

Metodologija usluge mentoringa jasno definiše sve korake i aktivnosti u realizaciji mentoringa (upravljanje šemom, rad na terenu, broj posjeta, aktivnosti u okviru svake posjete, vrijeme predviđeno za pripremu plana i izvještavanje) i to kroz vodiče: Vodič za mentoring za početnike i Vodič za mentoring zrelih preduzeća.

2. PREDMET

Proces mentoringa se odvija po uspostavljenoj mentoring šemi, razvijenoj u saradnji sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju (JICA). Metodologija određuje korake u procesu u okviru kojeg stručno lice-mentor sprovodi u direktnom kontaktu i radu sa osnivačem i /ili odgovornim licem privrednog subjekta određeni broj sati, 25 za novoosnovana preduzeća i 50 za postojeća, i to u prostorijama korisnika (ne manje od 70% od ukupnog broja predviđenih sati). Osnivač i/ili odgovorno lice privrednog subjekta i mentor zajedno proučavaju aktuelno poslovanje, analiziraju trenutnu situaciju, dijagnostifikuju razloge trenutnih problema ili smetnji za dalji razvoj,

---

¹ Programska linija se sprovodi na osnovu Sporazuma o saradnji sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju (JICA) na realizaciji projekta „Uspostavljanje i promocija mentoring sistema za mala i srednja preduzeća na Zapadnom Balkanu (faza II)“ potpisanog dana 28. februara 2017. godine i na osnovu diplomatskih nota razmijenjenih 18. aprila i 9. septembra 2016. godine između Vlade Crne Gore i Vlade Japana.

sagledavaju potencijale za rast, te na osnovu konstatovanog stanja mentor i korisnik mentoring usluge pripremaju plan razvoja.

U okviru mentoring šeme a prije započinjanja procesa pružanja mentoring usluge, kandidati za mentore su u obavezi da pohađaju **cikluse obuka** koje se organizuju po sljedećim modulima:

- Opšte razumijevanje mentoringa/Mentoring za zrela mala i srednja preduzeća;
- Mentoring za početnike u biznisu;
- Marketing;
- Finansijski menadžment i biznis plan;
- Upravljanje proizvodnjom;
- Upravljanje ljudskim resursima;
- Vještine komunikacije.

Obuke novih kandidata za mentore sprovode se od strane sertifikovanih mentora – trenera. **Trener** može biti lice koje posjeduje sertifikat mentora, koje je uspješno završilo obuku za trenera i aktivno sprovodi mentoring usluge u zadnje 3 godine. Nakon svakog pojedinačnog ciklusa obuke, kandidati za nove mentore u obavezi su da polažu stručne testove, koji su razvijeni od strane izabranih trenera i JICA eksperata, uz uslov da je prolaznost na testu najmanje 70%.

3. FINANSIJSKI OKVIR

Ukupan budžet za realizaciju Programске linije za pružanje mentoring usluga u 2019. godinu iznosi 35.000,00 €. Sredstva za sprovođenje programske linije opredjeljena su u budžetu Ministarstva ekonomije za 2019. godinu.

Mentoring usluga je besplatna za krajnje korisnike - mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnike, dok se mentori isplaćuju za pruženu mentoring uslugu.

4. OBAVEZE MENTORA

Mentor je kvalifikovana osoba koja posjeduje sertifikat da je uspješno završila mentoring treninge organizovane od strane sertifikovanih mentora Razvojne agencije Srbije i JICA konsultanata iz oblasti dijagnostifikovanja preduzeća, finansijskog menadžmenta, marketinga, izrade biznis plana, proizvodnog menadžmenta, poslovne komunikacije i razvoja ljudskih resursa.

Mentor mora da zadovolji sljedeća tri uslova:

1. Razumijevanje cilja koji mentor treba da postigne;
2. Razumijevanje procesa za ostvarenje cilja;
3. Posjedovanje vještina neophodnih za svaki korak u procesu sprovođenja, koji je definisan postojećom mentoring šemom, i usklađen sa priručnikom za pružanje mentoring usluga.

U skladu sa potpisanim **Sporazumom o saradnji između Ministarstva ekonomije i Japanske agencije za međunarodnu saradnju (JICA)**, a u cilju jačanja kapaciteta postojećih biznis centara i jedinica lokalne samouprave u pogledu pružanja nefinansijske podrške mikro, malim,

srednjim preduzećima i preduzetnicima, definisano je da mentori mogu da budu zaposleni u biznis centrima/ jedinicama lokalne samouprave koje se bave razvojem preduzetništva.

Biznis centri i jedinice lokalne samouprave, u obavezi su da:

- vrše promociju programske linije, kao i Javnog poziva nakon njegovog objavljivanja na teritoriji opštine koju pokrivaju;
- bez odlaganja pružaju neophodne informacije potencijalnim korisnicima mentoringa u vezi sa učešćem na Javnom pozivu, kao i informacije u vezi sa predviđenim mentoring uslugama/aktivnostima koje će biti pružene odabranim korisnicima;
- na zahtjev Ministarstva ekonomije dostave informacije u vezi sa daljim radom korisnika mentoringa, a na osnovu praćenja rada pomenutih privrednih subjekata (tzv. „follow-up“ aktivnosti).

Na osnovu ovog koncepta, Ministarstvo ekonomije je u saradnji sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju (JICA) izradilo program obuke i sistem kvalifikacija za mentore, i vrši sertifikaciju mentora koji su pohađali program obuke i položili završne ispite.

Zvanje mentora može steći lice koje ispunjava osnovne uslove koji su definisani Projektom, a koji se odnose na to da imaju:

- više od 25 godina starosti;
- univerzitetsko obrazovanje;
- najmanje 3 godine radnog iskustva u oblasti podrške razvoju malih i srednjih preduzeća.

Osim osnovnih uslova koje je neophodno da ispunjava, budući mentor je u obavezi da uspješno završi ciklus mentoring obuka, organizovanih od strane Ministarstva ekonomije i Japanske agencije za međunarodnu saradnju (JICA).

5. IZBOR MENTORA

Komisija će biti imenovana na osnovu stručnih kvalifikacija koje mentor mora posjedovati, datih kriterijuma za ocjenu mentora i mentoring procesa, profila kompanije i njenih očekivanja od mentoring procesa, zadržava pravo na izbor mentora koji će biti angažovan za pružanje usluga mentoringa. Jedan mentor može biti pružalac mentoring usluga za više korisnika, u zavisnosti od gore navedenih kriterijuma.

Svakom izabranom korisniku dodjeljuje se jedan ili više mentora, u zavisnosti od broja prijavljenih preduzeća, opština iz kojih preduzeća dolaze kao i profila i razvojnih performansi samog preduzeća.

Svakom izabranom mentoru shodno broju preduzeća - korisnika mentoring usluga, dodjeljuje se određeni broj sati. Broj sati za novoosnovana preduzeća ne može biti manji od 25 sati, shodno kriterijumima Javnog poziva, kao i 50 sati za postojeća preduzeća.

Ukoliko dva mentora (postojeći i novoizabrani mentor), pružaju mentoring usluge jednom preduzeću - korisniku mentoring usluge, broj sati koji se dodjeljuje svakom od njih definiše se u

odnosu: 30 sati za postojećeg i 20 sati za novoizabranog mentora, kada je riječ o postojećim preduzećima, kao i 15 sati za postojećeg i 10 sati za novoizabranog mentora, kada je riječ o novoizabranim preduzeća.

Ukoliko dva postojeća/novoizabrana mentora pružaju mentoring usluge jednom preduzeću – korisniku mentoring usluga, broj sati koji se dodjeljuje svakom od njih definiše se u odnosu 50:50, u zavisnosti da li se radi o postojećem ili novoosnovanom preduzeću.

Nakon završene obuke za mentore, novoizabrani mentori, koji prvi put sprovedu mentoring usluge, dodjeljuju se preduzeću - korisniku mentoring usluge zajedno sa mentorom koji ima iskustva u pružanju mentoring usluga i iste je pružio u minimum tri preduzeća.

Ukoliko novoizabrani obučeni mentori na osnovu stručnih kvalifikacija i kroz dosadašnje radno iskustvo u radu sa malim i srednjim preduzećima, poznaju elemente finansijskog poslovanja, izrade biznis plana, marketing aktivnosti i postupka izrade SWOT analize, mogu biti pružaoci mentoring usluga samostalno, bez mentora sa predhodnim mentorskih iskustvom. Prvenstveno se misli na mentore koji dolaze iz lokalnih/regionalnih biznis centara, dok novoizabrani mentori koji dolaze iz jedinica lokalne samouprave, i nemaju dovoljno iskustva u dosadašnjem radu sa malim i srednjim preduzećima, prvi mentoring proces moraju sprovoditi isključivo sa još jednim mentorom – postojećim ili novoizabranim koji dolazi iz lokalnih/regionalnih biznis centara i posjeduje praktično iskustvo u radu sa malim i srednjim preduzećima.

6. PROCEDURA SPROVOĐENJA

Ministarstvo ekonomije raspisuje Javni poziv za učešće u Programskoj liniji za sprovođenje mentoring usluga koji sadrži osnovne informacije, uslove za podnošenje prijave, mjesto podnošenje prijave i ostale relevantne informacije.

6.1. Raspisivanje Javnog poziva

Nakon usvajanja Programa za unapređenje konkurentnosti privrede od strane Vlade Crne Gore, Ministarstvo ekonomije će raspisati Javni poziv za učešće u Programskoj liniji za sprovođenje mentoring usluga kojim će se definisati uslovi i kriterijumi za učešće, obrasci i dokumentacija.

Javni poziv će biti otvoren od 01. aprila do 15. maja 2019. godine do 15h.

U slučaju potrebe za obustavljanjem ili zatvaranjem Poziva prije nego što je predviđeno, Ministarstvo ekonomije će objaviti informaciju u kojoj će navesti razloge.

6.2. Uslovi za učešće

Usluga mentoringa je besplatna za odabrane korisnike mentoring usluga koji su zadovoljili uslove i kriterijume definisane Javnim pozivom.

Zainteresovani kandidati podnose prijave u dvije kategorije:

- Novoosnovani privredni subjekti - ne stariji od 3 godine od dana objavljivanja Javnog poziva;
- Postojeći privredni subjekti - koji posluju duže od 3 godine od dana objavljivanja Javnog poziva;

Pravo učešća na Javnom pozivu imaju registrovana mikro, mala i srednja preduzeća, kao i preduzetnici u skladu sa Zakonom o privrednim društvima („Službeni list Republike Crne Gore“, broj 06/02, „Službeni list Crne Gore“ br. 17/07, 80/08, 40/10, 36/11, 40/11) koja:

- imaju sjedište na teritoriji Crne Gore;
- posluju 100 % u privatnom vlasništvu;
- redovno izmiruju poreze i doprinose;
- nijesu imala gubitke u poslednjoj godini poslovanja (za privredne subjekte koji posluju duže od 3 godine od dana objavljivanja Javnog poziva);

Programskom linijom **nijesu obuhvaćene sljedeće djelatnosti**: trgovina, industrija čelika, uglja i sintetičkih vlakana; brodogradnja; proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda; proizvodnja duvanskih proizvoda; proizvodnja i prodaja vojne opreme ili usluga; učešće u projektima kojima se krše međunarodno priznata prava radnika uključujući bezbjednost na radu, pravila i procedure u Crnoj Gori, bilo koja aktivnost koja se smatra nezakonitom ili štetnom po okolinu i opasnom za ljudsko zdravlje; igre na sreću; alkoholna pića (izuzev proizvodnje vina i voćnih rakija); lijekovi u dijelu distribucije; bankarstvo i osiguranje; trgovina; građevinarstvo (u dijelu izgradnje gotovih stambeno-poslovnih jedinica); ugostiteljski objekti koji isključivo pružaju usluge točenja pića, djelatnosti izdavanja novina i drugih povremenih izdanja; djelatnosti proizvodnje i emitovanja radijskog i televizijskog programa; djelatnost novinskih agencija; kupovina udjela u drugim društvima, akcijama i ostalih vrijednosnih papira; benzinske pumpe; prodajni auto saloni; trgovina valutama i hartijama od vrijednosti; nemoralne i nelegalne aktivnosti. odnje i prodaje vojne opreme ili usluga; itd.

Svaki privredni subjekat treba da obezbijedi sljedeću dokumentaciju:

Za novoosnovane privredne subjekte, ne starije od 3 godine od dana objavljivanja Javnog poziva:

- Detaljno popunjen, potpisan i ovjeren prijavi formular;
- Komplet obrazaca završnih računa za 2017 i 2018. godinu (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Bruto bilans, Statistički aneks).

Napomena: Tačka 2. ne važi za privredne subjekte registrovane u drugoj polovini 2018. godine.

Za postojeće privredne subjekte koji posluju duže od 3 godine od dana objavljivanja Javnog poziva:

- Detaljno popunjen, potpisan i ovjeren prijavni formular;
- Komplet obrazaca završnih računa za 2017 i 2018. godinu (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Bruto bilans, Statistički aneks).

Napomena:

Po službenoj dužnosti biće dodatno obezbijeđeni sljedeći dokazi:

- Rješenje o registraciji iz Centralnog registra privrednih subjekata;
- Potvrda o plaćenim porezima i doprinosima zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec raspisivanja Javnog poziva, tekuće fiskalne godine; ²
- IOPPD obrazac sa dokazom o plaćenim porezima i doprinosima, zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec raspisivanja Javnog poziva;³

Ministarstvo ekonomije ima pravo da provjeri tačnost gore navedenih podataka i dokumentacije i zatraži dopunu iste u slučajevima u kojima se ukaže potreba za istim.

6.3. Procedura prijave i potrebna dokumentacija

Popunjeni prijavni formular sa pratećom dokumentacijom predaje se u zatvorenoj koverti (jedan original ili kopija ovjerena od strane suda ili notara), na arhivu Ministarstva ekonomije ili preporučenom poštom na adresu: „Ministarstvo ekonomije, Rimski trg 46, 81000 Podgorica“. Na koverat se mora ispisati puni naziv i adresa podnosioca prijave, naziv programske linije u okviru kojeg se aplicira, a u slučaju dostave poštom mora se nalaziti i vidljivi datum i vrijeme predaje pošiljke u poslovnici Pošte.

Krajnji rok za dostavljanje prijave **15. maj 2019. godine do 15 h.**

Prijavna dokumentacija za učešće u okviru Programske linije može se preuzeti lično u prostorijama Ministarstva ekonomije, Rimski trg 46, 81000 Podgorica, Direkcija za saradnju sa biznis zajednicom kao i na web stranici Ministarstva ekonomije.

Takođe, sve informacije kao i stručna pomoć mogu se dobiti u prostorijama Ministarstva ekonomije, Rimski trg 46, Direkcija za saradnju sa biznis zajednicom, radnim danima u periodu od 10-13h, i putem e-maila andjela.gajevic@mek.gov.me i sanja.varajic@mek.gov.me, kao i na brojeve telefona br. +382 20 482 179.

Dokumentacija koja se obavezno dostavlja podnošenjem prijave:

- Prijavni formular (detaljno ispunjen, potpisan i ovjeren) – Obrazac 1;
- Komplet obrazaca završnih računa za 2017 i 2018. godinu (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Bruto bilans, Statistički aneks).

---

² Ne odnosi se na privredne subjekte registrovane u 2019. godini

³ Ne odnosi se na privredne subjekte registrovane u 2019. godini

Po potrebi, Ministarstvo može tražiti i dodatne dokaze o ispunjenosti uslova za učešće u Programskoj liniji, odnosno Javnom pozivu.

Ministarstvo ekonomije će po službenoj dužnosti obezbijediti sljedeću dokumentaciju:

- Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata;
- Potvrdu o plaćenim porezima i doprinosima zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec raspisivanja Javnog poziva, tekuće fiskalne godine;
- IOPPD obrazac sa dokazom o plaćenim porezima i doprinosima, zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec raspisivanja Javnog poziva;

Dokumentacija koja se podnosi nakon sprovođenja mentoring usluge

- Finalni izvještaj o pruženoj mentoring usluzi - Obrazac 2 (za mentore).
- Evaluacioni formular od strane korisnika mentoring usluge - Obrazac 3.

Nakon pružene mentoring usluge, za svakog pojedinačnog korisnika, mentori pripremaju finalni mentoring izvještaj, koji se dostavlja Ministarstvu ekonomije. Komisija razmatra i usvaja konačni mentoring izvještaj.

6.4. Ocjenjivanje i odobravanje zahtjeva

U cilju implementacije i praćenja realizacije programske linije, formiraće se Komisija koja obrađuje primljene zahtjeve, pribavlja dodatne podatke/dokumentaciju i predlaže donošenje odluke o prijavama koje su se kvalifikovale za dobijanje podrške.

Komisija vrši administrativnu povjeru pristiglih prijava. Prilikom otvaranja i administrativne provjere, Komisija provjerava da li su zadovoljeni svi kriterijumi navedeni u Javnom pozivu i Uputstvu.

Komisija zadržava pravo da u roku od 7 kalendarskih dana od dana sačinjavanja Zapisnika o administrativnoj provjeri dokumentacije, zatraži dopunu iste u slučajevima u kojima se ukaže potreba za istom. U tom slučaju podnosilac prijave dužan je da u roku od 5 kalendarskih dana dostavi dopunu iste, u suprotnom nepotpune prijave se više neće uzimati u dalje razmatranje. Prijave koje su zadovoljile prethodnu administrativnu provjeru biće predmet daljeg sagledavanja u dijelu očekivanja koje budući korisnik/preduzeće mentoring usluge ima od iste.

Kandidati koji zadovolje administrativnu ispravnost podnijetih prijava i uslove definisane programskom linijom obavještavaju se pismenim putem najkasnije u roku od 15 kalendarskih dana od dana sačinjavanja zapisnika Komisije o ispravnosti podnešene dokumentacije da su izabrani da budu korisnici mentoring usluga.

6.5. Ocjena dostavljenog izvještaja

Komisija ocjenjuje rad mentora. Ocjena se temelji na osnovu:

- ocjene dostavljenog finalnog izvještaja mentora, u kojem se vrednuje njegova uspješnost u sprovedenom mentoring procesu;
- sprovedene evaluacije korisnika mentoring usluga;

- izbora najboljeg mentora godine.

Finalni izvještaj mora sadržati **tehnike i alate**, koji su sadržani u **Uputstvu za opšte razumijevanje mentorstva**.

Elementi vrednovanja izvještaja su:

- Metodička kreativnost u radu, odnosno pronalaženje postupaka za optimalno postizanje ciljeva;
- Primjenjivanje tehnika i alata u radu sa korisnikom;
- Postignuti rezultati/ prijedlozi mjera za unaprjeđenje poslovanja.

Mentor je u obavezi da Komisiji dostavi Izvještaj o realizovanim mentoring uslugama, **u roku od 10 dana** nakon završetka mentoring procesa. Komisija sagledava i ocjenjuje dostavljeni Izvještaj. Mentor koji je dva puta ocijenjen negativno, ne može više obavljati mentoring proces.

Evaluacija korisnika mentoring usluga se sprovodi na osnovu evaluacije/upitnika koji se dostavljaju korisnicima mentoring usluga. Upitnik je sastavni dio Uputstva za opšte razumijevanje mentorstva. Nakon završetka mentoring procesa potrebno je da korisnik dostavi popunjeni upitnik Ministarstvu ekonomije u cilju evaluacije usluge mentoringa koju je pružio mentor, kao i unapređenja usluge mentoringa.

Krajnji rok za završetak ugovorenih aktivnosti je 30. novembar 2019. godine.

Ukoliko korisnik mentoring usluge u navedenom roku ne dostavi neophodnu validnu dokaznu dokumentaciju i priloge koji su predviđeni programskom linijom i Javnim pozivom, gubi pravo da bude korisnik mentoring usluge.

6.6. Isplata mentora

Prije početka sprovođenja mentoring usluge, mentori potpisuju Ugovor o pružanju mentoring usluge sa Ministarstvom ekonomije kojim se definišu međusobna prava i obaveze između dvije ugovorne strane. Takođe, Ugovorom se definišu i rokovi do kada mentor mora da završi ugovorenu obavezu-pružanje mentoring usluge, kao i do kada da dostavi finalni izvještaj o završetku iste.

Mentoring usluga je besplatna za korisnike mentoring usluga - mikro, mala, srednja preduzeća i preduzetnike, dok se mentori isplaćuju za pružene mentoring usluge u roku od 30 dana od dana podnošenja finalnog izvještaja o sprovedenih mentoring aktivnostima i dostavljenog evaluacionog formulara od strane korisnika mentoring usluga. Sredstva se isplaćuju po osnovu Ugovora o dijelu, zaključenog između Ministarstva ekonomije kao naručioca posla i mentora, kao izvršioca tražene usluge, **u skladu sa potpisanim Sporazumom o saradnji sa Japanskom agencijom za međunarodnu saradnju (JICA), br. 30-2/2017-6, od 28.02.2017. godine**, u okviru koga su navedeni prava i obaveze jedne i druge strane tokom implementacije projektnih aktivnosti.

Cijena mentoring sata iznosi 15,5€ (bruto iznos), i obračunava se mentoru koji sprovodi mentoring usluge u periodu od 4-6 mjeseci u zavisnosti da li se radi o postojećem ili novoosnovanom preduzeću za pruženih 25 odnosno 50 sati rada.

Ukoliko korisnici mentoring usluga negativno ocijene sprovedeni mentoring proces i dodijeljenog mentora, Komisija zadržava pravo da umanja iznos sredstava za isplatu mentoru, koji je definisan potpisanim Ugovorom, shodno dodijeljenom broju sati za tog korisnika mentoring usluge.